

NORGES HØYESTERETT

Den 30. august 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Arntzen og Bergh i

HR-2021-1758-U, (sak nr. 21-106786SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

Arild Christian Dyngeland

(advokat Arild Christian Dyngeland)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens beslutning om å nedsette salær til offentlig oppnevnt forsvarer i straffesak.
- (2) Advokat Arild Christian Dyngeland var oppnevnt som forsvarer under ankesak i Gulating lagmannsrett. I arbeidsoppgaven etter avsluttet arbeid fremsatte han krav om godtgjøring for medgått tid. Ankeforhandlingen gikk over 22 rettsdager i tidsrommet 12. april til 28. mai 2021 og utgjorde til sammen 130 timer. For arbeid utenfor rettsmøter krevde han godtgjøring for til sammen 123,5 timer i tidsrommet 20. januar til 6. juni 2021. Lagmannsretten traff 15. juli 2021 beslutning om at advokat Dyngeland bare skulle få godtgjørelse for medgått tid i rettsmøtene. Kravet for arbeid utenfor rettsmøtene ble avslått i sin helhet fordi han ikke etterkom rettens anmodning om å sende inn timelister.
- (3) *Arild Christian Dyngeland* har anket beslutningen til Høyesterett. Det er i korte trekk anført at det blant annet følger av HR-2018-109-A at timelister er omfattet av advokaters taushetsplikt, og at salærforskriften § 5 ikke kan oppheve denne. Lagmannsrettens krav om at advokater må fremlegge timelister, bygger på en uriktig tolkning av bestemmelsen. Når timelister ikke fremlegges, må salærfastsettelsen bygge på de opplysningene som foreligger.
- (4) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankesaken skal behandles etter reglene i tvisteloven, jf. straffeprosessloven § 107 første ledd, jf. forskrift 3. desember 1997 nr. 1441 om salær fra det offentlige til advokater mv. (salærforskriften) § 13 første ledd første punktum, jf. straffeprosessloven § 78 andre ledd siste punktum, jf. retts hjelpeloven § 27 andre ledd.
- (5) Ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve om lagmannsretten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, og om avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. tvisteloven § 30-3, jf. § 29-3 tredje ledd.
- (6) Fastsettelse av salær til offentlig oppnevnt forsvarer etter medgått tid reguleres av salærforskriften. Etter forskriften § 7 første ledd skal salæret settes ned dersom det er benyttet

lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig. Settes salæret ned, skal det gis en kort begrunnelse, jf. andre ledd.

- (7) Det følger av salærforskriften § 5 at forsvarer skal innlevere arbeidsoppgave på skjema fastsatt av Justisdepartementet. Om arbeid utenfor rettsmøter heter det i andre og tredje ledd:

«Oppgaven skal gi så utførlige opplysninger om det arbeid som er utført utenfor rettsmøter at salærfastsettende myndighet kan bedømme den tid som er medgått til arbeidet. Kun faktisk medgått tid skal faktureres.

Den salærfastsettende myndighet kan kreve fremlagt slik dokumentasjon fra den salærberettigede som er nødvendig for å vurdere sakens omfang».

- (8) Andre ledd angir altså hva arbeidsoppgaven *skal* inneholde, mens tredje ledd gir salærfastsettende myndighet *adgang* til å kreve slik dokumentasjon som er nødvendig for å vurdere sakens omfang.
- (9) I Justisdepartementets veileder til salærforskriften, publisert 1. januar 2020, står det følgende om arbeidsoppgaven i punkt 5.2:

«Oppgaven skal være så utførlig at den instans som fastsetter salæret kan bedømme rimeligheten og nødvendigheten av den tid som er oppgitt. Dette betyr at spesielt oppgaven over forberedende arbeid må spesifiseres grundig og tidsforbruket begrunnes. Arbeidsoppgaven må videre inneholde opplysninger om når arbeidet ble avsluttet. Arbeidsoppgaver som ikke er spesifisert (bl.a. vedrørende forberedende arbeid og eventuelt reisefravær) eller ikke er utfyllt med tidspunktet for arbeidets avslutning osv., skal ikke honoreres før manglene er rettet. Arbeidsoppgaver hvor det f.eks. kun er benyttet stikkordsmessige standarduttrykk/summariske timelister uten nærmere klargjørende kommentarer, vil således ikke gi grunnlag for honorering.»

- (10) Utvalget kan ikke se at salærforskriften inneholder noe absolutt krav om innlevering av løpende timelister. Det avgjørende må være om informasjonen som er gitt, totalt sett gir salærfastsettende myndighet mulighet til å bedømme tidsbruken, herunder foreta en konkret vurdering av rimeligheten og nødvendigheten av arbeidet med saken, jf. salærforskriften § 7 første ledd.
- (11) I den opprinnelige arbeidsoppgaven ga advokat Dyngeland en stikkordsmessig redegjørelse på et par linjer om arbeidet med saken utenfor rettsmøtene. Han opplyste at etterarbeidet varte frem til 6. juni 2021, og avsluttet slik: «Timelister er undergitt taushetsplikt og fremlegges ikke». Gulating lagmannsrett ga i brev uttrykk for at det ikke «er grunnlag for å kreve salær for arbeid utenfor rettsmøte uten at det samtidig sendes inn timeliste». Advokat Dyngeland svarte med å gi en stikkordsmessig redegjørelse for hvilket arbeid han hadde utført på ulike datoer, samt en supplerende forklaring på den totale tidsbruken. Han oppga ikke tidsbruken de aktuelle datoene, og han fremla ikke den etterspurte timelisten. Lagmannsretten fastholdt under henvisning til salærforskriften § 5 tredje ledd at fremleggelse av timelister var «nødvendig for å vurdere sakens omfang». Ved beslutning 15. juli 2021 ble salærkravet for arbeid utenfor rettsmøtene avslått «med den begrunnelse at kravet ikke er tilstrekkelig dokumentert ved at det ikke er innsendt timelister».
- (12) Slik ankeutvalget forstår lagmannsrettens beslutning, bygger den på at det ikke er adgang til å honorere arbeid utenfor rettsmøter med mindre løpende timelister er innsendt. Dette er en uriktig forståelse av salærforskriften § 5. En generell henvisning til at timelister ikke er innsendt, er følgelig heller ikke tilstrekkelig som begrunnelse for å nedsette salæret.

- (13) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.
- (14) Ved den videre behandlingen må lagmannsretten ta stilling til om arbeidsoppgaven med etterfølgende supplerende opplysninger er tilstrekkelig for å honorere advokat Dyngelands salærkrav knyttet til arbeid utenfor rettsmøtene. Dersom dette ikke er tilfellet, må lagmannsretten kunne be om flere opplysninger, herunder kreve fremlagt slik dokumentasjon som er nødvendig for å vurdere sakens omfang, jf. salærforskriften § 5 tredje ledd.
- (15) Foranlediget av advokat Dyngelands anførsel om at timelister er underlagt taushetsplikt og derfor ikke kan kreves fremlagt, vil utvalget kort bemerke:
- (16) Salærkrav fra en offentlig oppnevnt forsvarer er et vederlagskrav mot oppdragsgiver. Det er ingen andre enn salærfastsettende myndighet som etter salærforskriften har innsyn i salærkravet med vedlegg, jf. bl.a. HR-2018-109-A avsnitt 31. I salærsammenheng er verken eksistensen av klientforholdet eller omfanget av arbeidet med saken omfattet av advokatens taushetsplikt. Som allerede nevnt skal salærfastsettende myndighet tvert imot kontrollere at salæret gjelder faktisk medgått tid, og at tidsbruken har vært rimelig og nødvendig ut fra sakens omfang og kompleksitet.
- (17) At opplysninger som i andre sammenhenger er underlagt taushetsplikt, kan brukes overfor oppdragsgiver, innebærer at forsvarer kan fremlegge opplysningene for salærfastsettende myndighet – her lagmannsretten – i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle opplysningsplikten i salærforskriften eller dokumentasjonsplikten fastsatt i medhold av denne.
- (18) Ut fra dette kan utvalget ikke se at fremleggelse av timelister i forbindelse med fremsettelse av salærkrav i utgangspunktet vil være i strid med advokatens taushetsplikt. Tvert imot vil slik fremleggelse være godt egnet til både å underbygge og å kontrollere forsvarers salærkrav.
- (19) Utvalget vil likevel bemerke at de løpende timelistene kan være ført på en slik måte at de inneholder opplysninger som går *ut over* det som er relevant og nødvendig for å fastsette forsvarers salær. I Rt-2012-868 avsnitt 15 er det for eksempel vist til at timelister vil kunne inneholde advokatens vurderinger og råd til klienten. Slike opplysninger vil forsvarer med grunnlag i taushetsplikten ha rett og plikt til å fjerne før timelistene fremlegges for retten.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)